

Raport Polskiego Biura Eurydice

Czas pracy nauczyciela w szkołach w Europie

Opracowanie:

Magdalena Górowska-Fells

Beata Płatos

Michał Chojnacki

SIERPIEŃ 2019

Spis treści

Wstęp	3
Model 1. Czas pracy nauczyciela jako pensum dydaktyczne	3
Austria	3
Belgia (Wspólnota Flamandzka)	4
Belgia (Wspólnota Francuska)	5
Cypr	6
Finlandia	6
Francja	7
Irlandia	7
Niemcy	8
Słowacja	9
Włochy	9
Model 2. Czas pracy nauczyciela jako ogólny czas pracy (w godzinach zegarowych)	10
Dania	10
Estonia	10
Litwa	10
Malta	10
Szwecja	10
Zjednoczone Królestwo – Anglia	11
Model 3. Mieszany – czas pracy nauczyciela określany na co najmniej dwa sposoby	11
Holandia	11
Rumunia	12
Słowenia	12
Chorwacja	12
Czechy	13
Zjednoczone Królestwo – Szkocja	13
Grecja	14
Luksemburg	15
Hiszpania	16
Węgry	16

Wstęp

W Eurydice czas pracy nauczyciela definiuje się na trzy sposoby podając:

- Pensum dydaktyczne (w niektórych krajach uzupełnione o niewielką, określoną liczbę godzin przeznaczonych na inne obowiązki)
- Czas obowiązkowej obecności w szkole
- Ogólny czas pracy.

Większość krajów stosuje tylko jeden lub dwa modele definiowania czasu pracy nauczyciela. Wszystkie trzy modele stosują tylko Hiszpania i Węgry.

W raporcie kraje zostały pogrupowane w zależności od sposobu definiowania czasu pracy nauczyciela. Zaprezentowane poniżej szczegółowe informacje dotyczące czasu pracy nauczyciela w poszczególnych krajach Europy zostały przygotowane na podstawie danych zebranych w bazie danych Eurydice *National Education Systems* (rok odniesienia 2018).

Na podstawie zebranych informacji zaobserwowano pewne zależności. Pensum dydaktyczne często zależy od stażu pracy, poziomu szkoły, nauczanego przedmiotu:

- Im dłuższy staż pracy w zawodzie nauczyciela, tym niższe pensum (o ok. 2 godz.) (patrz: Niemcy, Cypr, Grecja, Portugalia).
- Im wyższy poziom szkolnictwa, tym mniej godzin pracy (patrz: Portugalia, Słowacja, Włochy).
- Liczba godzin pensum zależy też od nauczanego przedmiotu, np. w Niemczech nauczyciele przedmiotów artystycznych, praktycznych oraz z zakresu kultury mają wyższe pensum.

Poniżej zamieszczono szczegółowe dane w układzie krajowym.

Model 1. Czas pracy nauczyciela jako pensum dydaktyczne

Austria

Nauczyciele szkół podstawowych i średnich są zobligowani do prowadzenia 22 50-minutowych lekcji w tygodniu oraz do poświęcenia kolejnych dwóch godzin lekcyjnych na konsultacje z uczniami i rodzicami. W przypadku nauczycieli przedmiotów wymagających większego nakładu pracy w przygotowaniu się do zajęć w szkolnictwie średnim pensum jest zredukowane do 20 godzin lekcyjnych.

Belgia (Wspólnota Flamandzka)

Przedszkola i szkoły podstawowe

Nauczyciele w przedszkolach i szkołach podstawowych są zobowiązani do nauczania przez maksymalnie 26 godzin tygodniowo, a czas poświęcony na zebrania pracownicze i spotkania z rodzicami nie jest w tym wymiarze godzin uwzględniany.

Tygodniowy wymiar godzin (wyrażony w 50-minutowych jednostkach lekcyjnych) w ramach pełnego etatu przedstawia poniższa tabela:

Typ nauczyciela	Liczba godzin lekcyjnych (minimum)	Liczba godzin lekcyjnych (maksimum)
Nauczyciel edukacji przedszkolnej	24	26
Nauczyciel szkoły podstawowej	24	27
Nauczyciel religii, etyki oraz wychowania fizycznego	24	28

Szkolnictwo średnie

W ogólnodostępnych szkołach średnich wymiar godzin obejmuje od 20 do 29 godzin lekcyjnych (50-minutowych) w zależności od stopnia (stanowiska) nauczyciela i rodzaju przedmiotu, którego naucza (przedmioty ogólne, techniczne, artystyczne lub praktyczne).

Tygodniowy wymiar godzin (wyrażony w 50-minutowych jednostkach lekcyjnych) w ramach pełnego etatu przedstawia poniższa tabela:

Poziomy nauczania	Przedmioty ogólne, techniczne, artystyczne	Przedmioty praktyczne
ISCED 2	22-23	22-23
ISCED 3 (klasy 1-2)	21-22	29-30
ISCED 3 (klasy 3-4)	20-21	29-30
ISCED 4	20-21	29-30

Czas pracy nauczyciela nie zmienia się podczas jego kariery zawodowej. Zmniejszenie pensum jest możliwe tylko w przypadku wzięcia urlopu i polega na rezygnacji z części uposażenia.

Legislacja określa jedynie pensum nauczyciela, natomiast pozostałe obowiązki związane z wykonywaniem zawodu są definiowane w opisie stanowiska pracy.

Belgia (Wspólnota Francuska)

Szkolnictwo podstawowe

Czas pracy nauczyciela obejmuje 24 50-minutowe jednostki lekcyjne w tygodniu. W pewnych przypadkach pensum to może być ograniczone do 22 godzin lekcyjnych tygodniowo. Nauczyciele prowadzący niektóre zajęcia np. językowe oraz lekcje filozofii mają pensum składające się z 24 jednostek lekcyjnych w tygodniu.

Szkolnictwo średnie

W szkołach średnich I stopnia czas pracy jest określany w wymiarze rocznym i jest to 728 godzin, przy czym czas poświęcony na nauczanie może się wahać od 667 do 728 godzin.

W szkołach średnich I stopnia czas pracy nauczycieli przedmiotów ogólnych wynosi 667 godzin w wymiarze rocznym, a pensum waha się od 607 do 667 godzin rocznie. Nauczyciele uczący przedmiotów zawodowych pracują 1001 godzin rocznie. Ich pensum waha się od 607 do 1001 godzin rocznie.

Pensum jest uzależnione od ścieżki (typu/profilu) kształcenia i klasy:

Nauczyciele w zależności od ścieżki kształcenia, klasy, przedmiotu	Liczba (50-minutowych) godzin lekcyjnych
Ścieżki kształcenia przygotowujące do wstępu na studia wyższe – ogólnokształcące i techniczne (klasy 1-3), ścieżki kształcenia prowadzące do uzyskania kwalifikacji (klasy 3 i 4) – nauczyciele przedmiotów ogólnych, technicznych, filozofii i przedmiotów specjalnych	22-24
Ścieżki kształcenia przygotowujące do wstępu na studia wyższe - ogólnokształcące i techniczne (klasy 4-6), ścieżki kształcenia prowadzące do uzyskania kwalifikacji (klasy 5-7), nauczyciele przedmiotów ogólnych, technicznych, filozofii i przedmiotów specjalnych	20-24
Ścieżki kształcenia prowadzące do uzyskania kwalifikacji, nauczyciele przedmiotów technicznych i praktycznej nauki zawodu	24-28
Przedmioty techniczne i praktyczna nauka zawodu	30-33

Cypr

Czas pracy nauczycieli w szkolnictwie podstawowym jest określony jako pensum, którego wymiar zależy od stanowiska i stażu pracy. Poniższe tabele prezentują szczegółowy wymiar pensum w zależności od stanowiska oraz wysługi lat dla nauczycieli szkół podstawowych i średnich.

Szczegółowy wymiar pensum nauczyciela w zależności od wieku oraz wysługi lat, szkolnictwo podstawowe:

Staż pracy/wiek nauczyciela	Liczba godzin lekcyjnych w wymiarze tygodniowym
1-14 lat pracy w zawodzie	29
15-20 lat pracy w zawodzie	27
21 i więcej lat pracy w zawodzie	25
Nauczyciel w wieku 50+	25

Szczegółowy wymiar pensum w zależności od wysługi lat, szkolnictwo średnie:

Staż pracy nauczyciela	Liczba godzin lekcyjnych w wymiarze tygodniowym
0 - 7 lat pracy w zawodzie	24
8 - 15 lat pracy w zawodzie	22
16 - 19 lat pracy w zawodzie	20
20 lub więcej lat pracy w zawodzie	18

Finlandia

Pensum dydaktyczne waha się od 16 do 24 45-minutowych godzin lekcyjnych tygodniowo w zależności od typu szkoły, w której pracuje nauczyciel, i od przedmiotu. W szkołach zawodowych nauczyciele mają roczny wymiar czasu pracy w wysokości 798 godzin lekcyjnych. Część nauczycieli przestrzega godzin urzędowania placówki, czyli są w pracy od 8.00 do 16.15. Nauczyciel nie ma jednak obowiązku przebywać na terenie szkoły jeśli tego dnia nie ma lekcji lub nie powierzono mu innych zadań.

Francja

Czas pracy nauczyciela to pensum dydaktyczne określone w wymiarze od 18 do 24 godzin (zegarowych) tygodniowo. Jego dokładny wymiar jest uzależniony od poziomu kształcenia oraz rodzaju stanowiska.

- Na poziomie edukacji przedszkolnej i szkoły podstawowej występuje tylko jeden typ stanowiska nauczycielskiego i jest to *professeur des écoles* dla którego statutowy czas pracy został określony w legislacji jako 25 godzin tygodniowo.
- Na poziomie szkolnictwa średniego (pierwszego i drugiego stopnia) funkcjonują różne typy stanowisk nauczycielskich. Każdy typ stanowiska ma zdefiniowaną w legislacji odrębną liczbę godzin pensum:
  - *Professeurs certifiés* (najliczniejsza grupa nauczycieli na tym poziomie): 18 godzin
  - *Professeurs agrégés* : 15 godzin
  - *Professeurs d'éducation physique et sportive* (nauczyciele wychowania fizycznego): 20 godzin
  - *Professeurs agrégés de la discipline d'éducation physique et sportive* (nauczyciele wychowania fizycznego posiadający status *agrégés*): 17 godzin

Nauczyciele szkół średnich mogą nauczać odpowiednio w zwiększonym lub zmniejszonym wymiarze w zależności od potrzeb danej szkoły (lub jej organizacji). W szkołach średnich nauczyciele mają też często dodatkową godzinę pracy, jeśli istnieje taka potrzeba w danej szkole. Nauczyciele, którzy mają dodatkowe zadania, np. szkolenie nauczycieli stażystów, mają zmniejszony wymiar pensum.

Irlandia

Nauczyciele szkół podstawowych mają obowiązkowe pensum dydaktyczne w wymiarze 5 godzin 40-minutowych dziennie. Roczny wymiar czasu nauczania wynosi 915 godzin. Nauczyciel nie ma obowiązku przebywać na terenie szkoły po zakończeniu lekcji, poza obowiązkowymi 36 godzinami wyznaczonymi przez odrębną umowę zbiorową. Czas dodatkowych zajęć związanych z wykonywaniem obowiązków nauczycielskich (dokumentacja, wyznaczone zadania, przygotowanie zajęć, kontakty z uczniami, spotkania) nie jest normowany.

W szkołach ponadpodstawowych nauczyciele pracują zwykle ok. 22 godzin tygodniowo, ale czas ich pracy nie jest formalnie uregulowany i wynika z organizacji pracy szkoły. Zakres obowiązków nauczyciela pozostaje w gestii dyrektora szkoły. W przypadku szkół ponadpodstawowych czas obowiązkowego angażowania się w zajęcia szkolne, wyznaczone przez odrębną umowę zbiorową to 33 godziny.

Niemcy

W Niemczech wymiar godzin lekcyjnych nauczycieli różni się w poszczególnych krajach związkowych (*Länder*) i typach szkół. W większości z nich lekcja trwa 45 minut. Poniżej zestawienie przedstawiające typowy wymiar godzin lekcyjnych nauczycieli, w typach szkół występujących w większości krajów związkowych:

Typ szkoły	Liczba godzin lekcyjnych w wymiarze tygodniowym
Szkoły podstawowe	
<i>Grundschule</i>	27-28
<i>Hauptschule</i>	26-28
Szkoły średnie I stopnia	
<i>Realschule</i>	24-28
<i>Schularten mit mehreren Bildungsgängen</i>	23-27
<i>Gymnasium</i>	22.2-27
Szkoły średnie II stopnia	
<i>Gesamtschule</i>	21,4-27
Szkoły zawodowe	21-32

Ponadto liczba godzin nauczania zależy od kwalifikacji nauczyciela i przedmiotu, jakiego uczy (np. jest wyższa w przypadku nauczycieli przedmiotów artystycznych i zajęć praktycznych)

Wymiar czasu nauczania ulega skróceniu w przypadku pełnienia przez nauczyciela innych funkcji np. kierowniczych, administracyjnych (np. dyrektora bądź zastępcy dyrektora szkoły) czy posiadania innych zadań specjalnych takich jak np. tworzenie planu lekcji, praca w bibliotece szkolnej, udział w pracach rad szkolnych.

Nauczyciele w wieku 55 lat i więcej mają prawo do redukcji wymiaru pensum o 1-3 godzin lekcyjnych.

W związku z ograniczeniem nakładów na nowe etaty nauczycielskie większość krajów związkowych na zachodzie kraju podniosło pensum nauczycielskie i zmniejszyło liczbę godzin na dodatkowe zadania.

W związku ze zmianami demograficznymi, cięciami w wydatkach publicznych na edukację, podnoszącym się wiekiem nauczycieli i zmieniającą się rolą szkoły, w niektórych krajach związkowych powstały zespoły pracujące nad stworzeniem nowych regulacji dotyczących czasu pracy nauczycieli. Wypracowano nowe modele czasu pracy nauczyciela dające

możliwość dostosowania godzin pracy do aktualnej liczby uczniów – nauczyciele pracują dodatkową godzinę w latach, w których to jest konieczne; kiedy liczba uczniów zmniejsza się pracują o godzinę krócej przy zachowaniu tej samej liczby godzin w ramach etatu.

Słowacja

Podstawowy czas pracy nauczyciela jest definiowany jako liczba godzin lekcyjnych w tygodniu.

Wymiar czasu pracy jest różny dla nauczycieli na różnych poziomach edukacji i wynosi:

Typ nauczyciela	Liczba godzin lekcyjnych w tygodniu
Nauczyciele przedszkoli	28
Nauczyciele szkół podstawowych, w tym szkół artystycznych	23
Nauczyciele szkół średnich	22
Nauczyciele szkół zawodowych/ kształcenia zawodowego	21-35

Włochy

Czas pracy nauczyciela obejmuje:

- godziny dydaktyczne w wymiarze: 25 godzin lekcyjnych (zegarowych) tygodniowo dla nauczycieli przedszkolnych, 22 godziny lekcyjne dla nauczycieli szkół podstawowych (plus 2 godziny przeznaczone na planowanie zajęć dydaktycznych), 18 godzin tygodniowo dla nauczycieli szkół średnich
- czas przeznaczony na inne aktywności związane z nauczaniem, w tym planowanie i przygotowanie lekcji, sprawdzanie testów/ sprawdzianów, kontakt z rodzicami; praca w zespole (do 40 godz. rocznie), w tym rady pedagogiczne, prace związane z planowaniem i monitorowaniem postępów (na początku i na końcu roku szkolnego); prace zespołowe związane z uczestnictwem w radach i zespołach szkolnych (do 40 godz. rocznie); ocenianie uczniów i prowadzenie dokumentacji.

Ponadto nauczyciele mogą podejmować dodatkowe płatne godziny:

- do 6 dodatkowych godzin w tyg. innych zajęć edukacyjnych rozszerzających ofertę edukacyjną lub np. sportową
- związane z planowaniem, prowadzeniem własnych badań, dokumentacji wykraczających ponad określoną powyżej liczbę obowiązkowych godzin
- związane z wdrażaniem planu rozwoju oferty edukacyjnej szkoły
- prowadzenie specjalnych projektów np. z młodzieżą trudną lub dla uczniów ze środowisk migracyjnych
- dla odbiorców innych niż ich uczniowie np. dorosłych.

Model 2. Czas pracy nauczyciela jako ogólny czas pracy (w godzinach zegarowych)

Dania

Przeciętny wymiar czasu pracy dla nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu to 37 godzin w tygodniu. Dotyczy to także innych pracowników szkoły.

Estonia

Pensum nauczycielskie jest nieuregulowane od roku 2013, a czas pracy nauczyciela jest taki sam jak pozostałych pracowników (40 godzin w tygodniu). Czas pracy jest uzależniony od stanowiska, jakie zajmuje nauczyciel. Czas pracy nauczyciela jest dzielony pomiędzy bezpośrednie nauczanie i inne zadania określone w umowie o pracę, wynikające z opisu stanowiska pracy oraz zasad organizacji pracy szkoły.

Litwa

Nauczyciele mają określony czas pracy w wymiarze maksymalnie 36 godzin tygodniowo. Czas ten obejmuje zarówno godziny dydaktyczne, jak i inne zadania im powierzone.

Malta

Od września do maja nauczyciele pracują 5,5 godziny dziennie, czyli 27,5 godziny, tygodniowo wliczając przerwę poranną. W czerwcu szkoły są otwarte tylko przez pół dnia – nauczyciele pracują 3,75 godz. dziennie (18,75 godz. tygodniowo z wliczeniem przerwy porannej).

Szwecja

Ogólny czas pracy nauczycieli przedszkolnych wynosi średnio 40 godz. zegarowych w tygodniu, z czego 31 godz. to czas do dyspozycji pracodawcy.

Nauczyciele szkół podstawowych i średnich pracują średnio 45,5 godz. zegarowych tygodniowo, z czego: 35 godz. to czas do dyspozycji pracodawcy, a 10,5 godz. – czas do dyspozycji własnej nauczyciela.

Czas pracy określony przepisami (ustawowo) jest wyrażony w godzinach na rok szkolny i wynosi dla większości nauczycieli 1767 godzin (podobnie jak w przypadku pracowników wykonujących inne zawody), z czego 1360 godzin ma status uregulowanych tj. do dyspozycji pracodawcy i tym samym uwzględnionych w planie pracy szkoły. Pozostałe 407 godz. do dyspozycji nauczyciela może być przeznaczone na obowiązki administracyjne czy reprezentacyjne. W przypadku nauczycieli zatrudnionych na pełen etat, w tym także mieszczą się 104 godziny rocznie, które mogą być przeznaczone na doskonalenie zawodowe. Roczne godziny pracy dzielone są na 194 dni lub inną długość roku szkolnego. Nauczyciele przedszkolni mają prawo do wakacji na tych samych zasadach, co inni pracownicy gminy t.j. 25-32 dni w zależności od wieku.

Zjednoczone Królestwo - Anglia

Czas pracy nauczycieli szkół publicznych obejmuje:

- 190 dni nauczania rocznie
- 5 dni rocznie przeznaczone na doszkalanie lub inne obowiązki

W ramach 195 dni pracy, 1265 godz. ma status „godzin pod kierownictwem dyrektora szkoły”, które obejmują: godziny dydaktyczne, udział w zebraniach z rodzicami i innych, rozwój zawodowy.

Ponadto zakłada się, że nauczyciel spędza dodatkową liczbę godzin na przygotowaniu zajęć, ocenianiu i monitorowaniu postępów uczniów, prowadzeniu dokumentacji itd., która nie jest ściśle określona, ale jest uwzględniana w definicji czasu pracy nauczyciela.

Model 3. Mieszany - czas pracy nauczyciela określany na co najmniej dwa sposoby

---

A) Ogólny czas pracy i pensum dydaktyczne

Holandia

Czas pracy nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze etatu w szkołach podstawowych wynosi 40 godzin tygodniowo, z czego maksimum 930 godzin rocznie może być przeznaczone na dydaktykę. Nauczyciele szkół średnich mają pensum dydaktyczne w wysokości 26 50-minutowych lekcji tygodniowo (maksymalnie 750 godzin rocznie).

Rumunia

Nauczyciele pracują 8 godzin dziennie, 40 godzin tygodniowo. Jest to ogólny czas pracy, który obejmuje wszystkie aktywności nauczyciela, w tym te związane z uczeniem, przygotowaniem do zajęć, ocenianiem, egzaminami, doszkalaniami, prowadzeniem zajęć pozalekcyjnych, itp. Godzina lekcyjna trwa 60 minut.

Nauczyciele szkół średnich prowadzą 18 godzin lekcyjnych tygodniowo, nauczyciele przedmiotów zawodowych – 24 godz. tygodniowo.

Nauczyciele z 25 letnim stażem o odpowiednich kwalifikacjach, a także pełniący funkcje mentorów, mają obniżone pensum tygodniowo o dwie godziny lekcyjne (przy zachowaniu tej samej wysokości pensji).

Słowenia

Nauczyciele mają zdefiniowaną liczbę godzin dydaktycznych. Godzina lekcyjna trwa 45 minut.

Szkoły podstawowe

22 godz. lekcyjne w tygodniu, nauczyciele języka nauczania – 21 godz.

Szkoły średnie II stopnia

20 godz. lekcyjnych w tygodniu, nauczyciele języka nauczania – 19 godz., nauczyciele przedmiotów praktycznych – 25 godz.

W ramach 40 godz. tygodnia pracy nauczyciela, dyrektor szkoły może przypisać nauczycielowi dodatkowe 5 godz. lekcyjnych w tygodniu, za które nauczyciel pobiera dodatkowe wynagrodzenie. Pensum dydaktyczne może być zmniejszone o maksymalnie 3 godz. lekcyjne, co z kolei skutkuje niższym wynagrodzeniem.

Chorwacja

Ogólny czas pracy nauczyciela to 40 godzin w tygodniu. Nauczyciele przedmiotów w szkole podstawowej mają pensum wyznaczone w przedziale 22-24 jednostek lekcyjnych tygodniowo. Jednostka lekcyjna liczy 45 minut.

W szkolnictwie średnim pensum nauczyciela przedmiotu wynosi 20-22 godz. lekcyjnych w przypadku zajęć przeznaczonych na teorię i 28 godzin w przypadku zajęć praktycznych lub pracy w grupie. Nauczyciele, którzy pełnią funkcję wychowawców klas, przeznaczają 2 godziny lekcyjne tygodniowo na pełnienie obowiązków wychowawczych.

Czechy

Według Kodeksu Pracy nauczyciele pracują 40 godzin w tygodniu, tak jak pozostali pracownicy. Czas ten obejmuje pensum dydaktyczne oraz wszystkie inne zajęcia związane z działaniami edukacyjnymi szkoły.

Poniższa tabela prezentuje szczegółowy wymiar pensum w zależności od kategorii zatrudnienia danego nauczyciela.

Kategoria zatrudnienia	Liczba lekcji (45 minut)
Nauczyciel przedszkolny	31
Nauczyciel w szkole podstawowej (ISCED I + II)	22, 20–22 ⁽¹⁾
Nauczyciel w szkole średniej (ISCED III)	21 ⁽²⁾ , 21–25 ⁽³⁾ , 25–35 ⁽⁴⁾ , 21–33 ⁽⁵⁾ , 21–26 ⁽⁶⁾
Asystent nauczyciela	20–40
Nauczyciel w artystycznej szkole podstawowej	23 ⁽⁷⁾ , 21 ⁽⁸⁾
Wychowawca	27–28 ⁽⁹⁾ , 28–30 ⁽¹⁰⁾ , 25–27 ⁽¹¹⁾ , 30–32 ⁽¹²⁾

⁽¹⁾ 1 klasa szkoły podstawowej, oraz 1-wszy etap edukacyjny (klasy 1-4) dla uczniów z SEN

⁽²⁾ nauczyciel przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych

⁽³⁾ nauczyciel praktycznej nauki zawodu

⁽⁴⁾ nauczyciele prowadzący szkolenia

⁽⁵⁾ nauczyciele praktycznej nauki dla SEN

⁽⁶⁾ coach

⁽⁷⁾ zajęcia indywidualne

⁽⁸⁾ zajęcia grupowe

⁽⁹⁾ w internacie

⁽¹⁰⁾ na świetlicy i w szkolnych klubach

⁽¹¹⁾ w ośrodkach wychowawczych

⁽¹²⁾ w domach młodzieży

Zjednoczone Królestwo - Szkocja

Czas pracy nauczycieli to 35 godzin tyg., w tym maksymalnie 22,5 godz. dydaktycznych. Dodatkowo nauczyciel ma prawo przeznaczyć pewną pulę godzin z ogólnego czasu pracy, na zadania indywidualne związane z dydaktyką np. przygotowanie do lekcji, sprawdzanie prac. Wymiar tych godzin stanowi min. jedną trzecią czasu przeznaczonego na prowadzenie lekcji. Pozostały czas, na podstawie uzgodnień z dyrektorem szkoły, obejmuje w różnym stopniu następujące czynności:

- dodatkowy czas na przygotowanie do zajęć
- spotkania z rodzicami
- rady pedagogiczne
- ocenianie
- przygotowanie raportów, dokumentacji
- przygotowanie programu nauczania
- planowanie zajęć
- prowadzenie dodatkowych zajęć
- rozwój zawodowy.

Legislacja określa też dodatkowe minimum 35 godz. rocznie na doskonalenie zawodowe nauczyciela.

B) Czas obowiązkowej dostępności w szkole i pensum dydaktyczne

Grecja

Czas pracy nauczycieli jest definiowany poprzez określenie czasu jego dostępności w szkole. Oznacza to, że nauczyciel po zakończeniu lekcji pozostaje na terenie szkoły w celu wykonania zadań powierzonych mu przez dyrekcję, oraz spełnia obowiązki wychowawcze. Czas pracy na terenie szkoły nie może jednak przekroczyć 6 godzin dziennie i 30 godzin tygodniowo dla nauczycieli, którzy nie pełnią dodatkowych funkcji (takich jak dyrektor szkoły lub jego zastępca, kierownik laboratorium szkolnego). Ten wymiar czasu pracy dotyczy także nauczycieli przedszkoli. Z kolei czas pracy personelu w placówkach opiekuńczych (typu żłobek) to 40 godzin w tygodniu.

Pensum dydaktyczne jest uzależnione od poziomu nauczania, przedmiotu, którego uczą, wysługi lat oraz stanowiska:

Edukacja przedszkolna i szkolnictwo podstawowe :

- W placówkach zatrudniających poniżej 4 nauczycieli - 25 godzin

W placówkach zatrudniających 4 i więcej nauczycieli

- 24 godziny w przypadku nauczycieli ze stażem pracy poniżej 10 lat
- 23 godziny w przypadku nauczycieli ze stażem pracy 10-15 lat
- 22 godziny w przypadku nauczycieli ze stażem pracy 15-20 lat
- 21 godzin w przypadku nauczycieli ze stażem pracy powyżej 20 lat

Szkolnictwo średnie:

- 23 godziny w przypadku nauczycieli ze stażem pracy poniżej 6 lat
- 21 godzin w przypadku nauczycieli ze stażem pracy 6-12 lat
- 20 godzin w przypadku nauczycieli ze stażem pracy 12-20 lat

Nauczyciele praktycznej nauki zawodu w edukacji technicznej

- 24 godziny w przypadku nauczycieli ze stażem pracy poniżej 7 lat
- 21 godzin w przypadku nauczycieli ze stażem pracy 7-13 lat
- 20 godzin w przypadku nauczycieli ze stażem pracy 13-20 lat

W szkołach średnich nauczyciele po osiągnięciu 20-letniego stażu pracy mają z definicji zredukowane pensum dydaktyczne o 2 godziny tygodniowo.

Luksemburg**Szkolnictwo podstawowe**

W pierwszym cyklu kształcenia (dzieci w wieku 3-6 lat, ISCED 0), nauczyciele są zobowiązani do prowadzenia 25 godzin lekcyjnych w tygodniu oraz do oferowania 54 godzin wsparcia pedagogicznego rocznie. Mają także obowiązek poświęcić kolejnych 26 godzin rocznie na pracę z uczniami i wypełnianie obowiązków na terenie szkoły. W szkołach podstawowych godzina lekcyjna trwa 55 minut.

W drugim, trzecim i czwartym cyklu kształcenia (dzieci w wieku 6-12 lat, ISCED 1) nauczyciele mają 23 godziny dydaktyczne tygodniowo i 55 godzin wsparcia pedagogicznego rocznie. Mają także obowiązek poświęcić kolejnych 26 godzin rocznie na pracę z uczniami i wypełnianie obowiązków na terenie szkoły.

Szkolnictwo średnie

Nauczyciele szkół średnich mają pensum o wymiarze 22 godzin dydaktycznych, z czego 21 godzin to pensum, a jedna godzina (22 godziny rocznie) to czas dostępności w szkole, przeznaczony na zadania wynikające z bieżących potrzeb organizacyjnych szkoły. W szkołach średnich godzina lekcyjna trwa 50 minut.

C) Ogólny czas pracy, pensum dydaktyczne i godziny obowiązkowej obecności w szkole

Hiszpania

Tygodniowy wymiar czasu pracy nauczyciela to 37,5 godziny. Godziny te są rozdysponowane w następujący sposób:

Liczba godzin	Edukacja przedszkolna		Szkolnictwo podstawowe		Szkolnictwo średnie	
	tygodniowo	rocznie	tygodniowo	rocznie	tygodniowo	rocznie
Pensum dydaktyczne	25	875	25	875	20	600
Godziny obowiązkowej obecności w szkole	30	1 140	30	1 140	30	1 140
Ogólny czas pracy	37,5	1 425	37,5	1 425	37,5	1 425

Godziny obowiązkowej obecności w szkole (30 godzin tygodniowo) obejmują: spotkania z dyrekcją, spotkania z rodzicami, planowanie pracy w klasie, ocenianie pracy uczniów, dyżury oraz prowadzenie zajęć pozalekcyjnych i uzupełniających.

7,5 godziny tygodniowo jest pozostawione do dyspozycji nauczycieli poza szkołą – rozwój zawodowy, przygotowanie do zajęć, sprawdzanie prac egzaminacyjnych, ewaluacja.

Węgry

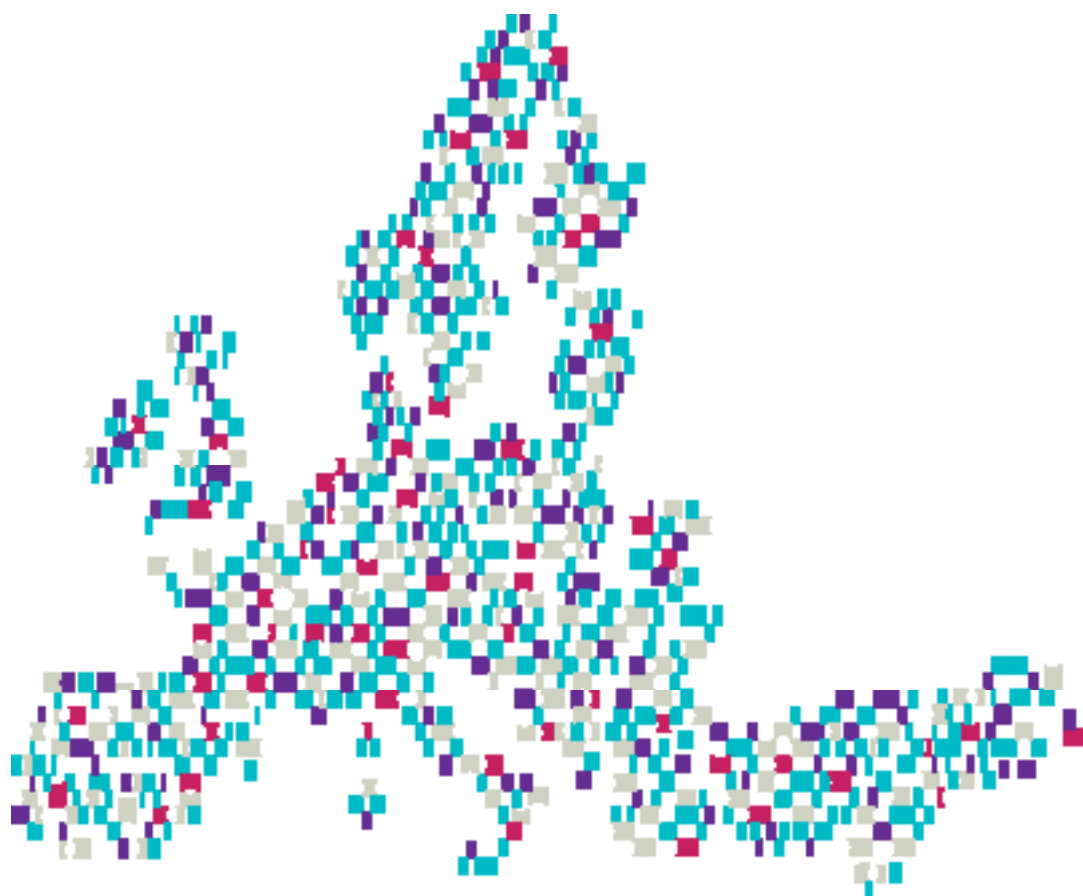
Czas pracy nauczyciela zatrudnionego na pełen etat obejmuje 40-godzinny tydzień pracy, w tym 32 godz. przeznaczone na zadania dydaktyczne, z których 22-26 godzin (45 min.) tygodniowo to pensum dydaktyczne. Nauczyciel ma obowiązek przebywać w szkole od momentu wejścia uczniów do szkoły do momentu opuszczenia szkoły przez uczniów, co obejmuje także zajęcia pozalekcyjne. Czas poza zajęciami nauczyciel może wykorzystać na prowadzenie dokumentacji, spotkania z rodzicami, przygotowanie do zajęć itp.

Nauczyciel z przynajmniej 20-letnim stażem pracy, na 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego może zmniejszyć swoje pensum, ale wiąże się to z obniżeniem pensji.

Nauczyciel pełniący funkcję eksperta lub doradcy, jest zwolniony z prowadzenia zajęć edukacyjnych jeden dzień w tygodniu.

Polskie Biuro Eurydice

Polskie Biuro Eurydice
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Aleje Jerozolimskie 142A
02-305 Warszawa

www.eurydice.org.pl
tel. 22 463 13 70
eurydice@frse.org.pl